

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

Adres redactie: ds. H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.)

Administratie: Drukkerij Steenberg, Slotlaan 220, Zeist

G. v. d. Brink

Toespraak gehouden voor de NCRV op maandag 15 september

Tevredenheid

1. Tim. 6:6-8

Fil. 4:11-14

Het gaat vanmiddag over de christelijke tevredenheid, de christelijke autarkie. Laar ik direkt zeggen, dat het woord tevredenheid onder de maat blijft. Het is gewoon onzedelijk, aan iemand die zit te huilen van verdriet, te vragen: „En bent u tevreden?” En toch zegt Paulus, dat godsdienst gepaard moet gaan met tevredenheid. De narigheid is, dat onze Nederlandse woorden soms te vlak zijn.

Dat is precies zo als Paulus zegt, dat hij geleerd heeft met alle omstandigheden genoeg te nemen. Genoegen nemen we met een fooi. Moet ik nu van iedereen vragen genoeg te nemen met het minimale? Zulk soort vragen missen de klem van de Bijbelse autoriteit. En dat komt omdat de Nederlandse woorden onder de Bijbelse maat blijven.

Het wordt allemaal anders, als we het Grieks laten staan.

Paulus zegt dan dat godsdienst grote winst brengt, mits die gepaard gaat met autarkeia. Hij zegt ook: ik heb geleerd in alle omstandigheden autark te zijn.

Wat is autarkie?

Laat ik u eerst vertellen wat Paulus' leefwereld er onder verstond. Autarkie was de hoogste deugd van de Stoïcijnen. Ze verstonden er zoiets onder als geestelijke onverstoorbaarheid.

U kent die grappige kinderbekertjes wel, die niet om kunnen vallen. Als ze een tik krijgen wiebelen ze heen en weer, maar staan dan al gauw weer rechtop. Nu dat is autarkie. Je krijgt een klap van de welvaart of van het verdriet, je schokt wat heen en weer, maar bent al gauw weer in balans. Hoe minder je wiebelt, hoe verder je het bracht. Tot je tenslotte geen spier van je gezicht meer vertrekt, wat ze je ook doen en wat je ook overkomt. De Griekse autarkie heeft ook te maken met wat de Engelsen noemen: self-supporting zijn, niets of niemand nodig hebben.

U hebt wel gehoord van Diogenes. Hij zei: als ik maar onderhoud en onderdak heb... dan is het genoeg en hij kroop in een ton. De keizer kwam eens kijken en staande voor de opening vroeg hij: „Diogenes, kan ik je nog ergens mee helpen?”. Toen zei Diogenes: „Ja majesteit, wilt u een beetje uit de zon gaan?” Zo weinig behoeften had die man. Van Sokrates wordt verteld, dat hij er plezier in had over de markt te lopen, alle mooie dingen te zien, en dan het spel spelen

van zijn geestelijke superioriteit en te zeggen: „Ik heb jullie lekker niet nodig! Ik kan jullie missen, allemaal!”.

Dat is Griekse autarkie: geestelijke stabiliteit, geestelijk incasseringsvermogen. Zó nam Sokrates ook de gifbeker. Hij stond boven leven en dood. Het deed hem allemaal niets.

De Stoa vertelde ook, hoe je zover kon komen: door gestage wilstraining. Langzaam maar zeker moest je alle behoeften opruimen, tot je niets meer begeerde. Eén van de regels was: als je iemand rijk wilt maken, moet je hem niets geven, maar dan moet je van hem nemen. De rijkste mens is niet die het meest heeft, maar die met het minst toekan. Want autarkeia is de grootste schat.

Epictetus zei het zo: Je begint met een kopje en een schoteltje. Als het breekt zeg je: Dat geeft niets. Don't care, zeggen de Engelsen.

Dan neem je je lievelingspaard of je lievelingshond. Als die beesten wat overkomt, zeg je: Geeft niks.

Dan kom je bij jezelf. Je loopt een blessure op. Je zegt: Don't care: geeft niks.

Tenslotte kun je zover komen, dat je het onbewogen kunt aanzien dat je liefste huisgenoten, lijden en sterven en je zegt: Och het geeft toch eigenlijk niets!

Dat is de Griekse autarkie in al zijn onmenselijkheid.

Iemand zegt: Ze maken van het hart een woestijn en noemen die dan: VREDE!

Nu, luisteraars, dit is een afschuwelijke caricatuur van de autarkie, die de Here Jezus ons geven wil. Laat ik u uit de Bijbel zeggen, dat een mens best verdrietig mag zijn en dat hij ook echt blij mag zijn.

Jezus heeft Zelf verdriet gehad. Hij heeft bloed gezweet in Gethsemané en aan het kruis heeft Hij in hevige agonie geroepen: „Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?”

De Here Jezus is ook echt blij geweest. Hij ging naar een bruiloft in Kana en daar heeft Hij niet bijgezet als de grote Stoïcijn, maar Hij heeft echt meegedaan en is blij geweest met de blijden. En Johannes zegt er veelbetekend bij dat dit het eerste wonderteken was, dat Jezus deed.

In dit menselijke verdriet en deze menselijke vreugde is Jezus de autarkie zelve geweest. Hij had Zijn moeder Maria echt niet nodig. Wijn had Hij ook niet nodig. Water was genoeg.

En aan het kruis: posca, zure soldatenwijn. En zelfs het „Mij dorst” heeft Hij alleen maar uitgeroepen opdat de Schrift vervuld zou worden. En toen Hij het einddoel bereikt had, heeft Hij in volkomen autarkie gezegd: Vader in uwe handen beveel ik mijn geest.

Jezus was de autarkie zelve, maar deze autarkie bleef menselijk.

Aan de andere kant moet ik zeggen, dat we in de christelijke autarkie toch telkens weer herinnerd worden aan de algemeen menselijke. We zijn allemaal mensen, we staan voor dezelfde opgaven, die we op ongeveer dezelfde wijze volbrengen.

Paulus zegt in 1 Tim. 6: Mensen, we hebben niets in de wereld binnengebracht, we kunnen er ook niets uit meenemen. En daarom: als we onderhoud en onderdak hebben, moet ons dat genoeg zijn.

Dat lijkt op Diogenes.

En in Fil. 4 heeft Paulus het over een geldsom, die de Filippenzen hem nagezonden hebben. Hij is er erg blij mee. „Nu zijn jullie bij mij in de zaak gestapt”, zegt hij heel fijntjes. „Ik ben erg blij met wat jullie stuurden. Niet dat ik op dat geld zat te wachten. Want ik heb geleerd in alle omstandigheden autark te zijn. Soms kom ik tekort. Soms heb ik genoeg. Soms heb ik het arm. Dan weer ben ik rijk. Ik ben in alles ingewijd.”

Daar hebt u die geestelijke stabiliteit weer, die lijkt op die van De Stoa.

Wat is dan het verschil?

Eén van de diepste verschillen ligt hier: De Stoa zegt: je moet doen aan wilstraining. Paulus zegt: ik vermag alles door Christus, die me kracht geeft.

De christelijke autarkeia is christelijk door Christus.

Het is autarkie vanuit Christus, door Christus, in Christus.

Het is een geestelijke gemoedsrust, die gevuld is met de Here Jezus Zelf, met Zijn dienst, Zijn rijkdom, verwachting, vrede, met het kindschap Gods, met het weten in Gods hand te zijn.

Paulus was de arrestant van Christus.

Hij werd, sinds zijn bekering, verslonden door Christus.

Hij leefde vanaf dat moment niet meer voor zichzelf, maar voor Hem, die voor hem gestorven en opgestaan was. Hij reisde de wereld rond voor Christus, preekte voor Christus, stichtte gemeenten voor Christus, zat in de gevangenis voor Christus, leed schipbreuk voor Christus, kwam naar Jeruzalem om rapport uit te brengen voor Christus, kwam tenslotte voor de keizer te staan als gezant van Christus en als de overlevering gelijk heeft is hij tenslotte ook gekruisigd voor Christus.

Paulus zei: „Het leven is mij Christus”. In één woord.

Hij zei ook: „Ik ben met Christus gestor-

ven en ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij”.

En Christus was voor hem Gods machtige plan met de wereld.

En het geheim van Christus, dat nu was geopenbaard, was voor Paulus zo geweldig, (Christus het hoofd van alle creatuur!!), dat hij daardoor werd verslonden, zodat al het andere op het tweede plan kwam te staan.

Zo werd Paulus autark, als het ware en passant.

Soms zat hij in de gevangenis. Dan hingen de vellen er bij.

Een geseling was geen lolletje. Hij had echt pijn, maar ging niet van de kaart. Hij dacht: „Wat ben ik toch een gelukkig mens! Dat ik toch zoveel gemeenten mocht stichten en zoveel voor de Heer mag doen! Wat is het groot, dat Hij mij daarvoor hebben wilde, want ik was de slechtste van alle mensen”.

Zo kwam Paulus in de ruimte van de autarkie.

Hij ging ook niet tegen de vlakke van de blijde dingen.

Hij heeft vast wel eens bij meneer Filemon geloged. Dan droeg hij stellig mooie kleren, dronk een goed glas wijn, liet zich verwennen door de slaven van Filemon, genoot van het heerlijke eten. Dan zat hij — zo stel ik me voor — in de tuin tussen de oleanders, de agaven, onder de palmbomen. Maar hij ging ook door die goede dingen niet ondersteboven. Hij werd er niet door bezet. Zijn zendingswerk, het grote werk van God in Christus in deze wereld, bleef hem lokken. Zijn hart ging al weer vooruit langs de stoffige wegen. En even later was hij weer op weg.

Begrijpt u: de christelijke autarkie is niet leeg. Die van de Stoïcijnen wel. Als ik zeg: „Nu moet u er het beste van maken”, of: „nu moet u proberen een heel positieve instelling te vinden tegenover uw kwaal”, dan ben ik aardig bezig stoïcijnen van u te maken. U kunt het dan ver brengen, beschamend ver, maar uw autarkie blijft leeg. Ik kan ook zeggen: „U moet proberen het niet zo erg te vinden; Kom, trek het u niet zo aan; Laat het maar een beetje langs u heengaan”, dan ben ik bezig de lege autarkie van Diogenes u op te dringen.

Maar de autarkie van Christus is vol: er is werkelijke vreugde midden in de moeite. Paulus en Silas zingen psalmen in de gevangenis.

Ik heb van die volle autarkie nooit zo'n mooi voorbeeld gelezen dan dat van de zieken van Friedrich von Bodelschwingh. Hij wist zijn epileptici te bezielen met een heilige zendingsijver. Zijn ziekgemeenschap werd zendende kerk. Ze stuurde een paar zendingen naar Ruanda in Afrika. Aan elk ziekbed, in alle zalen en werkplaatsen, en op allerlei in het oog lopende punten hingen kollektbussen voor de bezoekers.

De berichten van het zendingsterrein gingen van mond tot mond. De noden van de zendingen werden aan God opgedragen.

Voor de bekering van heidenen en gebedsverhoringen werd gedankt.

Ziet u, de mensen, die daar verzorgd werden waren stakkers. Maar ze waren vol van de grote opmars van het evangelie en van de overweldigende liefde van God voor zondaren. Ze werden er — haast en passant — autark van. Hun ziekte was zo erg niet meer. Er waren belangrijker dingen: het Koninkrijk! De beste patiënten wisten, dat ze steeds minder zouden worden. Ze zagen het bij de slechtsten. Maar het was niet zo heel erg meer!

Ziet u, autarkie dat is een levensruimte, die geschapen wordt door die liefde Gods in Christus, die ons in beslag neemt en ons inschakelt in de blijde dienst aan het koninkrijk.

Ik kan niet anders zeggen, dan dat deze tevredenheid een ontzaglijk rijk geschenk is van Jezus Christus, voor ieder, die Zijn discipel wordt.

We zullen deze autarkie zo nodig hebben. In verdriet, maar ook in voorspoed.

Veel ouders en grootouders hebben zorg over hun kinderen en kleinkinderen. Zullen ze Christus blijven dienen, als het leven eens nog rijker, nog luxer wordt?

Er zijn nu al zoveel mensen, die een klap hebben gekregen van de welvaart en die omgegaan zijn!

Wat moeten we zeggen?

„Sober leven jongens! Sober leven!?”.

Maar dat is lege autarkie.

Onze jongeren hebben het zo nodig, dat ze gegrepen worden door de opmars van het Koninkrijk. Ze moeten zendingjongeren worden. Ze moeten betrokken worden op de machtige dingen, die de Heer Jezus vandaag in Afrika en Azië doet. Wie weet, vallen dáár de beslissingen. Wat ginds gebeurt is groots. Beangstigend ook. Daar worden de tegenkrachten opgeroepen. Maar het is ook en vooral vreugdevol. Onze jongeren moeten de opmars van het Koninkrijk als hun taak, als hun verantwoordelijkheid gaan zien. Ze moeten (als de Filippenzen bij Paulus) bij onze zendingen „in de zaak” stappen. Ze moeten leren meebidden en meewerken, en meewinnen. Dan zullen ook hun harten wijd opengaan voor de grote zaak van Christus in de geschiedenis en ze zullen leren om zinvol sober te zijn: de volle autarkie.

Daarom moeten ouders en grootouders bidden of hun kinderen en kleinkinderen mogen leren te leven voor Christus en Zijn zaak.

Nog één ding mag ik u zeggen. Paulus zegt: ik ben in alles volkomen ingewijd. Hij gebruikt een woord uit de mysteriegodsdiensten. Het slaat op de inwijdingsriten. Die waren niet altijd zo makkelijk. Onlangs las ik een roman van Mevr. Ooms Vinckers over een negerjongen uit Afrika, die de puberteitsriten onderging. Hij werd besneden, geslagen en uitgehongerd. Het was ontzettend moeilijk. Maar toen hij er dóór was, sprong hij een gat in de lucht, hij riep: „Ik ben een man geworden. Ik ben een man geworden!”.

Zo zegt Paulus voor mijn besef met enige triomfantelijkheid in zijn stem: „Ik heb geleerd om te eten en om honger te lijden. Ik ben geheel ingewijd!”

Hij zegt het triomfantelijk. Niet triomfalis-

tisch. Paulus pleegt geen acrobatiek op het smalle koord van zelfbeheersing en zelfbehegen, maar hij dient Christus als Heer.

Het is heerlijk deze gave te mogen ontvangen.

En te leren zeggen: Ik vermag alles door Christus, die me kracht geeft.

Hij zegt: Ik KAN honger lijden! Dat is wat anders dan: „Ik heb zo'n honger!”.

Ik KAN overvloed hebben! Dat is wat anders dan: „Wat hebben we het toch weer goed!”.

Zo is het mogelijk, door Christus, te leren zeggen: „Ik kan met m'n hartkwaal leven! Ik kan een moeilijk huwelijk volhouden”.

Tenslotte wordt het zelfs mogelijk te leren zeggen: „Ik kan mijn kind afstaan”. Dat is wat anders dan: „Ik moest mijn kind afgeven!”. Maar dan moet een mens wel ingewijd zijn. Zo makkelijk gaat dat niet.

Maar het wordt mogelijk. Zelfs om te zeggen: Ik KAN sterven. Juist ook het sterven staat bij Paulus onder het licht van het komende Koninkrijk. Hij verlangt er zelfs naar ontbonden te worden en met Christus te zijn. Het is voor hem verreweg het beste (Fil. 1 : 23).

Luisteraars, het was de bedoeling van dit korte woord, u de schoonheid van de christelijke autarkie te laten zien. Hoe rijk is het om in Christus boven de wisselingen te staan; in het verdriet het evenwicht weer te vinden in Hem; uit de bandjir van welvaart en voorspoed binnen te treden in de onaantastbaarheden van het kindschap Gods. De hemelse Vader zorgt voor ons. Het Koninkrijk komt!

Het is Gods bedoeling, dat u naar dit geschenk van Christus leert verlangen. Dat u Hem erom gaat bidden. Dat u ervoor open komt te staan. God geve dat.

Maar dan moet u wel geoefend en ingewijd zijn.

Misschen is Hij bezig met u en misschien lijkt Zijn methode u hard en zwaar. Maar het doel is groot: de maat van de volkomen man, de volwassenheid in Christus: dat wat dat Afrikaanse jongetje zegt: „Ik ben een man geworden!”, maar dan in Christus.

De dienst van God brengt inderdaad grote rijkdom, mits ze gepaard gaat met autarkie: Het Koninkrijk komt!

KERKELIJK Leven

AAN DE FEITEN RECHT DOEN

Een vertekend beeld

In het Gereformeerd Kerkblad voor Zuid-Holland, Zeeland, Noord-Brabant en Limburg heeft ds. A. Veldman van Rotterdam-Delfshaven met instemming een artikel overgenomen, dat ds. D. van Dijk geschreven had in het Kerkblad van het Noorden, zulks in een polemiek tegen prof. Jager. Het artikel is de moeite waard om er op in te gaan. En dat om verschillende redenen.

Maar de voornaamste is toch wel, dat hierin een geheel vertekend beeld van de geschiedenis wordt gegeven, in een poging om het handelen van de Generale Synode te Hoogeveen in haar niet ontvangen van de afvaardiging uit Noord-Holland te rechtvaardigen.

Zich niet aan de kerkenordering gehouden

Allereerst merkt ds. Van Dijk op, dat sommige kerken in Noord-Holland zich niet hiel-

den aan — zich niet gedroegen naar de regel, die voor de kerkelijke samenleving in de kerkenordering is gegeven.

Het is niet direct duidelijk, wat ds. Van Dijk hier op het oog heeft. De Generale Synode van Hoogeveen heeft gesteld dat de kerken in Noord-Holland dit niet hebben gedaan, met name niet in de zaak van Beverwijk. Ik heb in dit blad aangetoond dat deze beschuldiging in strijd is met de feiten.

Maar hierop zal ds. Van Dijk niet doelen, want hij spreekt niet over de kerken in Noord-Holland in het algemeen, maar over sommige kerken.

Dan blijft er, voor zover ik zie, niet anders over dan te denken aan die kerken, die uitspraken zich door de heenzending van ds. Schoep niet langer vertegenwoordigd te achten in de Generale Synode van Amersfoort. Dat waren de kerken van Wormerveer en Koog-Zaandijk. Deze kwestie heeft ook z'n rol gespeeld in de breuk in de classis Alkmaar-Zaandam.

Waarin hebben deze kerken zich daarmee niet aan de kerkenordering gehouden? Ds. Van Dijk geeft daarover geen uitsluitsel.

Op de Generale Synode te Hoogeveen is daarover onlangs nog eens weer gehandeld naar aanleiding van het bezwaarschrift tegen een besluit van de kerkeraad te Den Helder van br. A. van Schijndel en ds. H. Smit, beiden te Den Helder.

De rapporteur ds. Geelhoed heeft opgemerkt, dat deze beide kerkeraden in appèl hadden moeten gaan (Verslag in Kerknieuws van de zittingen van 19 en 20 aug. jl.). Is het soms de bedoeling van ds. Van Dijk, dat ze daarin tegen de kerkorde ingingen, dat ze niet in appèl zijn gegaan?

Maar dan moet toch het volgende opgemerkt worden:

Van appèl kón hier zelfs geen sprake zijn, want men kan slechts van een mindere vergadering op een meerdere appèleren en niet van de ene generale synode op de andere. In het laatste geval is er sprake van revisie. Een kleinigheid? Neen, want hoe men ook over de verplichting tot appèl moge oordelen, van een verplichting tot revisie kan men eenvoudig niet spreken.

Tussen haakjes

Er zou van het besluit, bovengenoemd, van de kerken van Wormerveer en Koog-Zaandijk nog wel het een en ander te zeggen zijn en in verband daarmee over de zaak van de credentiebrieven.

Wat het rapport-Douma over deze kwestie opmerkt, blijft wel ver beneden de maat van kerkrechtelijk denken. Daarin is pragmatisme van het zuiverste water aan het woord.

We laten dat nu echter rusten.

Tot m'n verbazing las ik in het genoemde verslag in Kerknieuws dat mijn naam nog is genoemd ter Generale Synode van Hoogeveen, ettelijke weken na onze wegzending. En dat om mij een veeg uit de pan te geven.

Ds. Janssen, aldus de rapporteur ds. Geelhoed, heeft er steeds op gehamerd dat de andere afvaardiging niet met een credentiebrieff had moeten komen, maar in appèl had moeten gaan. Ds. Janssen, zo gaat hij blijkens het verslag verder, had zo iets eerder moeten zeggen. Hij had tegen de kerken van Koog-Zaandijk en Wormerveer moeten zeggen: schrijf geen afscheidsbrief, maar ga in appèl. Als de slang gebeten heeft, kan geen bezwren helpen.

Nu wees ik er al op, dat men van de ene generale synode niet kan appèleren op een volgende. Als het verslag juist is, kent ds. Geelhoed blijkbaar niet het onderscheid tussen appèl en revisie. En zo is zijn redenering geheel ongegrond.

In de volgende ronde is ds. Geelhoed op deze zaak terug gekomen en heeft hij opgemerkt dat ik tegen de kerken van Koog-Zaandijk en Wormerveer had moeten zeggen, dat zij niet radicalistisch hadden moeten zijn.

Ds. Geelhoed moet niet praten van zaken, waar hij niets van af weet.

Op de buitengewone particuliere synode van Noord-Holland, die in 1967 gehouden is om te handelen over het besluit tot heenzending van ds. Schoep, is deze zaak ter sprake gekomen. Daar was een voorstel van de classis Alkmaar-Zaandam, dat in dezelfde richting ging.

We hebben deze zaak toen breed besproken en zijn met elkaar tot de overtuiging gekomen, dat het deze kant niet op moest en dat we moesten trachten de generale synode van Amersfoort-West er van te overtuigen dat zij onjuist gehandeld had. Ik heb aan deze bespreking een levendig aandeel genomen en er met grote klem op gewezen, dat men in Noord-Holland, met handhaving van z'n rechten, de zaak niet op de spits moest drijven, maar moest proberen het geschil uit de wereld te krijgen. En ik ben er nog steeds dankbaar voor dat we elkaar daarin vonden, zodat ook de afgevaardigden van de classis Alkmaar-Zaandam met één onthouding stemden voor het voorstel met de generale synode van Amersfoort-West contact op te nemen en te pogen haar er toe te brengen dat ze het gewraakte besluit introk.

Ds. Geelhoed moet niet iemand, die eerst is weggestuurd, daarna in een publieke vergadering aanvallen zonder dat hij kennis van zaken heeft.

G. Janssen

Wat deden die andere kerken?

Ds. Van Dijk schrijft nu verder dat men in Noord-Holland een dienaar des Woords, die duidelijk niet recht stond met betrekking tot de belijdenis, voortdurend de hand boven het hoofd hield en in bescherming nam.

Dat slaat op het feit, dat de kerken in Noord-Holland de ondertekening van de Open Brief door ds. Schoep, gehoord ook zijn nadere verklaring, niet censurabel achtten.

Andere kerken in Noord-Holland verzetten zich daartegen, schrijft ds. Van Dijk verder, maar de meerderheid luisterde naar deze klagen en protesterende broeders niet.

„Deze kerken hebben zich toen verenigd in ‚hersteld‘ kerkverband. Of liever: zij zijn met elkander in waarlijk Gereformeerd Verband blijven leven, classicaal, en ook provinciaal“.

Ja, ja, maar er is meer gebeurd!

Men heeft tegelijk verschillende kerken gescheurd en zichzelf als de wettige gereformeerde kerk ter plaatse uitgeroepen! En die scheurkerken zijn in de nieuwe verbanden als wettige kerken geaccepteerd!

Hier was maar niet een zaak van het kerkverband aan de orde, maar kerkscheuring was er bij.

Dat in de eerste plaats.

Maar daar is een tweede.

De buitengewone particuliere synode van Noord-Holland 1967 achtte de heenzending van ds. Schoep door de generale synode van Amersfoort-West, gehoord ook zijn nadere verklaring, onjuist. Zij achtte daarmee impliciet de ondertekening van de Open Brief op zichzelf niet censurabel.

Wat deed de generale synode van Amersfoort-West daarop, toen zij hiervan officieel kennis kreeg? Zij heeft gepoogd de argumenten van de buitengewone particuliere synode van Noord-Holland te weerleggen in een schrijven aan de e.k. particuliere synode. Maar ze verbond daaraan geen enkele voorwaarde. En geen enkele sanctie. Zij liet de kerken in Noord-Holland en de nog aanwezige afgevaardigden rustig verder meedoen in het kerkelijke, synodale bedrijf.

Maar wat deden de „bezwaarden“ in Noord-Holland?

Ze kwamen niet met hun bezwaren tegen deze handelwijze van de generale synode van Amersfoort-West via een revisieverzoek ter generale synode van Hoogeveen.

Ze kwamen ook niet met een appèlschrift tegen besluiten van de buitengewone particuliere synode van Noord-Holland op deze generale synode.

Op de classes hebben ze de zaken wel weer aan de orde gesteld, maar toen ze daar geen gelijk kregen, gingen ze niet de appèlweg.

Ze hebben op instigatie van prof. Kamp-huis het recht in eigen handen genomen en de „ontrouwe kerkeraden“ verlaten en verder een nieuw kerkverband gesticht en hun afvaardiging gestuurd naar de generale synode van Hoogeveen.

Een volkomen onkerkelijke weg.

De generale synode voor de keus?

En nu suggereert ds. Van Dijk dat de generale synode van Hoogeveen voor de keus stond: ze moest toch een van beide afgevaardigden accepteren?

Beide ontvangen, kon natuurlijk niet.

„Het was natuurlijk onmogelijk, beide afvaardigingen toe te laten en plaats op de vergadering te geven. Kerken, die in classicaal en in provinciaal verband niet konden samenleven en samenwerken, konden dat natuurlijk ook niet ter Generale Synode“, meent ds. Van Dijk.

Op zichzelf, afgezien van de vraag, wie het recht hadden op acceptatie, valt niet in te zien, waarom dat niet had gekund. De particuliere synode van Noord-Holland, gehouden te Enkhuizen in 1618 ontving uit de gesplitste classis Hoorn zowel de Contra-Remonstrantse als de Remonstrantse afvaardiging en zij stond er op dat het Remonstrantse gedeelte van de „gesplitste“ classis Alkmaar alsnog

zich zou laten vertegenwoordigen. De vier Contra-Remonstrantse afgevaardigden van de classis Hoorn zouden in verband met de afvaardiging van de twee afgevaardigden uit de Remonstrantse classis „niet meer als twee stemmen vuytmaken“. Vergelijk ook de Handelingen van de provinciale synode van Gelderland van juni 1618 in Reitsma en Van der Veen, Acta, dl. IV, pag. 219/20.

Echter, de keus, waarvoor de generale synode van Hoogeveen volgens ds. Van Dijk stond, was haar opgedrongen door de onkerkelijke handelingen van de kerken en groepen in het nieuwe verband.

En zij was niet verplicht zich dat te laten welgevallen. Ze had de afvaardiging van IJmuiden de rechte weg moeten wijzen en moeten zeggen: De generale synode van Amersfoort-West heeft de kerken in Noord-Holland niet buiten het verband gesteld. Sindsdien is er principieel niets veranderd. U had het recht niet in eigen hand moeten nemen, maar uw bezwaren moeten inbrengen: geen credentiebrieff maar een bezwaarschrift!

Wanneer de kerkelijke weg was bewandeld, was er geen breuk ontstaan op dat moment en had men kunnen pogen de moeilijkheden uit de weg te ruimen. Nu is een breuk geforceerd.

Wel poging tot verzoening, geen poging tot verzoening...

Ra, ra, hoe kan dat?

Ds. Van Dijk brengt de mogelijkheid ter sprake, dat ter generale synode van Hoogeveen was gepoogd een verzoening tot stand te brengen.

't Zou prachtig geweest zijn als het zo was gegaan, zegt hij.

Maar hoe had dat gekund?

Zij kon natuurlijk niet zeggen tegen de broeders, die zij aanvaard heeft: U had niet apart mogen gaan vergaderen.

Neen, dat had niet gekund!

De kerkelijke weg gaan, neen, dat kan blijkbaar niet.

Zij kon alleen maar de „afwijkende“ broeders vermanen en opwekken van hun dwaalweg terug te komen.

En dat heeft ze gedaan!

Dus: geen verzoening, alleen „recht doen“?

Intussen: de synode heeft deze broeders vermaand, maar ze hebben niet geluisterd, schrijft ds. Van Dijk. Zo was een verzoening onmogelijk en bleef er niet anders over dan tot hen te zeggen: „Neen, wij kunnen u niet als leden van de synode ontvangen!“

Dus: er is toch naar verzoening gestreefd en als de afvaardiging-Wormer naar het vermaan geluisterd had, was ze niet heengezonden?

Wil ds. Van Dijk dat heus beweren?

En had de synode dan de andere afvaardiging naar huis gestuurd?

Of had ze dan toch beide afvaardigingen aanvaard?

Maar wat erger is dan dit heen en weer gepraat, hier wordt de geschiedenis vertekend.

De synode heeft niet gepoogd „de broeders ds. G. Janssen en die met hem waren te laten zien, waarin zij dwaalden en hen opgewekt van die dwaling terug te komen“, naar welk vermaan zij niet zouden geluisterd hebben, zodat een verzoening onmogelijk was.

De generale synode heeft een commissie benoemd om haar over de zaak van de dubbele afvaardiging van advies te dienen en deze commissie kwam op grond van een breed rapport met het voorstel de afvaardiging-Wormer naar huis te sturen en die van IJmuiden te aanvaarden.

Iets anders was er niet aan de hand.

De kwestie van verzoening is in het geheel niet in geding gebracht. Het ging ook niet over de broeders ds. G. Janssen en die met hem waren en hun dwalingen, maar over de kerken in Noord-Holland.

Wanneer deze broeders de synode alles hadden toegestemd wat het rapport beweerde, dan waren zij nog niet als leden der synode aanvaard. Want hun personen waren niet in geding, maar hun afvaardiging: de kerken, die hen zonden.

En dit wordt het kerkvolk in het Noorden allemaal voorgehouden en ds. Veldman, die beter weten kan, neemt dit treurig geschrijf over in het Kerkblad van Zuid-Holland enz.

Staat men niet voor zijn zaak en gaat men daarom de feiten verdraaien?

Niet uit het kerkverband gestoten?

Ds. Van Dijk maakt het niet beter als hij schrijft, dat de kerken in Noord-Holland niet buiten het kerkverband zijn gestoten. De generale synode zou niet anders hebben gedaan dan constateren dat deze kerken zelf, door haar ongereformeerde doen zich buiten dat verband hebben geplaatst.

Dat is ook een verdraaien van de feiten.

De kerken in Noord-Holland hebben tot en met de generale synode van Amersfoort-West in het kerkverband geleefd en meegeewerkt. Na de synode van Amersfoort-West is er niets nieuws aan de orde geweest.

Een groep kerken en personen is het met Amersfoort-West niet eens, dat de kerken in Noord-Holland verder „meedoen” en scheidt zich af, na de oproep van prof. Kamp-huis.

De generale synode van Hoogeveen wendt nu het roer en zet de kerken van Noord-Holland er eenvoudig buiten.

Dat is de gang van zaken geweest en die moet men niet camoufleren. Men moet voor zijn daden staan!

—o—

We doen zo ook niet met de tucht.

Als iemand een ernstige zonde heeft gedaan, en daarin ondanks vermaan volhardt, krijgt hij ook geen briefje thuis van: De Kerkeraad heeft geconstateerd dat u zich buiten de gemeente hebt geplaatst. Dan wordt het formulier van de ban of de uitsluiting uit de gemeente en het Koninkrijk Gods gehanteerd.

De kerk hanteert dan haar verantwoordelijkheid in het bedienen van de sleutelen van het hemelrijk en kruipt daar niet onder vandaan door te zeggen: U hebt u zelf onttrokken. Zij voltrekt de acte van de ban!

Zo moet ze er ook voor staan in het Kerkverband „verrotte” delen buiten te plaatsen en als men dat niet aandurft, moet men niet zich redden door te constateren: U hebt u er zelf buiten geplaatst, om zo toch heimelijk uit te zuiveren.

—o—

Daar kan het mooie verhaaltje, dat ds. Van Dijk laat volgen, niets aan veranderen: Hier is van uitstoten geen sprake, want de kerken van Noord-Holland hebben een schrijven ontvangen, waarin ze broederlijk vermaand worden van haar dwaalweg terug te keren, opdat de eenheid mocht worden hersteld.

Ik schamper niet over het appèl, waarop ds. Van Dijk doelt, maar heb het over het gebruik, dat hij er van maakt. De oproep tot „terugkeer” kan het bewijs zijn, dat de kerken in Noord-Holland niet buiten het verband gezet zijn!

Maar het formulier van de ban, dat constateert „dat N., om de voorzeide oorzaken uitgesloten is, wordt uitgesloten mits dezen, buiten de gemeente”, zegt zelf dat het een uiterste remedie is ten einde genoemde N. „hierdoor (zo het mogelijk is) tot schaamte over zijn zonden gebracht worde”. En in het gebed na de afsnijding wordt gezegd, dat de schoot der kerk altijd open staat voor degene, die wederkeert.

De redeneertrant van ds. Van Dijk volgend, zou men moeten concluderen dat de afsnijding van N. toch geen afsnijding is...

Moet zo de verantwoordelijkheid afgeschoven en ontdoken worden?

Er is een betere weg

Er is een betere weg, nu de vrijgemaakte kerken geteisterd worden door breuk op breuk. Volgens het pas uitgekomen Handboek zijn zij nu ruim 14.000 leden kwijt. Dit is intussen niet correct gesteld. Het zijn er momenteel al een 20.000 zielen.

Dat is, in alle moeiten van het kerkelijke leven, die er altijd zijn, de vrucht van een keihard, onvoorzichtig, nodeloos irriterend en onverstandig beleid en optreden, dat gespeend is aan christelijke wijsheid en zachtmoedigheid.

Men heeft de geesten opgezweept, de tegenstellingen onnodig verscherpt; met uiterst subtiele redeneerkunst van kleinigheden geweldige zaken gemaakt; knopen door gehakt, in plaats van geduldig ontward.

Dat alles in angst voor verval, afval, oecumenisme en wat niet al. Het is of alle ver-

trouwen in de kracht der Waarheid ontbreekt.

Zo is er een klimaat ontstaan, waarin het samenleven wel stuk moest gaan.

En het is een illusie te menen, dat nu de kerken in Noord-Holland er buiten staan, de rust is weergekeerd of zal wederkomen. De spanningen zijn gebleven en toegenomen. Ze zullen zich steeds weer laten gelden en vermoedelijk steeds sterker. Tallozen hebben over de gang van zaken grote onvrede in hun hart. Velen zijn gedesillusioneerd en staan tegenover anderen, die juichen dat het zo goed gaat: De kerk wordt gezuiverd.

Dat perfectionisme is een illusie en een groot gevaar voor de kerk. Als het voortwoedt, verandert ze haar in een secte.

—o—

Er is een betere weg, die van Rom. 15 : 7 en Fil. 3 : 16 en 16.

Ook de weg, die onze kerkorde aanwijst: geen gecamoufleerde tucht, in het elkaar wegsturen van kerkelijke vergaderingen, classes, particuliere en generale synodes en dan in een Handboek moeten lezen dat je met tientallen anderen buiten het verband „geraakt” bent. Maar als het nodig is: werkelijke, kerkelijke tucht, maar dan alleen als het nodig is, bij openbare, grove zonden! Art. 79 K.O.

Geschorst wegens staking en woordbreuk

III

Een open gesprek

K(erklied): Broeder Mulder, bij de behandeling van de zaak der lectoren ter generale synode was ik aanwezig. Ik beluisterde het verweer der lectoren en volgde de besprekingen der synodeleden op de volgende dag. De procedure als zodanig bevredigde mij echter allermint. Het leek wel alsof de rapporteur in het centrum stond met het rapport, en niet de aangeklaagde lectoren.

M(ulder): Ja, dat is een merkwaardige gang van zaken. Toen de beide scribae ons de stukken brachten, zeiden zij dat de synode zich lang had bezig gehouden met de te volgen procedure. De synode was zich nl. bewust dat zij in de uitzonderlijke positie verkeerde van werkgeefster en rechterlijke instantie tegelijk. Desondanks heeft de synode eenzijdig heel de rechtsprocedure bepaald. Daarbij kreeg de rapporteur de taak eerst het rapport der commissie te verdedigen tegenover het verweer der aangeklaagden, die door het rapport volledig schuldig waren verklaard, en daarna tegenover de synodeleden. Ik ben het dus met u eens, dat het ging om het rapport. En dit rapport was opgesteld door de rechterlijke instantie zelf!

K.: Maar ik heb toch gelezen in „De Reformatie” van de hand van de rapporteur, dat de lectoren op die dinsdag zelfs meer hadden gekregen, „dan aanvankelijk — met hun volledige instemming — was afgesproken: dr. Mulder en niet de rapporteur van Commissie I had het laatste woord”. Hoe zit dat dan?

M.: „Met hun volledige instemming”, zei u toch?

K.: Ja, zo staat het in „De Reformatie” van 13 september.

M.: Mag ik u dan iets voorlezen uit „De Reformatie” van 6 september? Daarin spreekt de rapporteur (J. D.(ouma)) over de vaststelling van de te volgen procedure. Aldus: „Men heeft de beslissing daarover in de krant kunnen lezen”. De vaststelling van de procedure was dus reeds aan de pers bekend gemaakt, voordat zelfs contact was opgenomen met de lectoren. Dezen konden dus alleen maar akkoord gaan. Ja zeker, want ik lees u verder

TE BERDE

De redactie van dit blad ontving de nummers 2 en 3 van de elfde jaargang van de Theologische Etherleergang van de N.C.R.V., getiteld „Rondom het Woord”.

Voor het grootste deel bestaan deze twee nummers uit referaten gehouden rondom het thema: „Evangellie en Wetenschappen”. Achtereenvolgens is gesproken over evangelie en geneeskunde, evangelie en natuurwetenschappen, evangelie en rechtswetenschap, evangelie en literatuur, evangelie en geschiedeniswetenschap, evangelie en sociale wetenschappen en evangelie en techniek.

De waarde van deze nummers, trouwens van héél deze serie, bestaat maar niet alleen in wat gezegd is door vogels van diverse pluimage, maar vooral ook in de uitgebreide literatuuropgaven, die vrijwel bij elk onderdeel gegeven worden. Voor een ieder die een klein beetje „bij” wil blijven met wat er in de theologie gaande is, is het bijzonder waardevol. Bovendien voor ongelooflijk weinig kosten. Per jaargang maar f 7,—, wat zonder overdrijven erg weinig is voor wat geboden wordt.

Jammer dat deze colleges tegenwoordig op zaterdagmorgen gegeven worden. Ik neem direct aan dat de N.C.R.V. en het curatorium van deze Etherleergang daarvoor gegronde redenen hebben. Vroeger was het op maandagmorgen. Nu is het verplaatst naar de zaterdagmorgen. Persoonlijk kan ik dat alleen maar betreuren. Zoals ik betreure dat het steeds meer gewoonte wordt om vergaderingen en bijzonderheden op zaterdag te houden. Ik weet wel dat dit gekomen is door het verschijnen van de vrije zaterdag, waarin de meeste mensen zich kunnen verheugen. Zelfs onze eigen persvereniging vergadert daarom op zaterdag. Ik persoonlijk vind dat daarin te weinig rekening gehouden wordt met de predikanten, voor wie de zaterdag nu niet zulk een geschikte dag is. Zelfs al behoort men niet tot het genre predikanten, die 's zaterdags hals over kop nog preken moeten maken, dan nog is het toch echt de dag voorafgaande aan de zondag, waarop het werk dus ingesteld is en waardoor ook je gedachtenwereld op die dag meer is bij wat je zelf de volgende dag moet zeggen, dan bij wat anderen zo noodzakelijk vinden om je te vertellen, hoe zeer dat ook van grote waarde kan zijn.

Zelfs meen ik te kunnen constateren dat veel mensen bij voorkeur de zaterdag uitzoeken om je op te zoeken of je op te bellen. Dat is natuurlijk niet zo dom bekeken, omdat je in het algemeen wel verwachten kunt, dat een dominee dan op zijn studeerkamer zit en ook wel thuis is. Maar het is toch soms hinderlijk om verschillende malen in één uur weggehaald te worden uit je gedachtengang bij een preek om de mensen te woord te staan, al is het maar door de telefoon. Alles bij elkaar is het wel een ontwikkeling, die niet meer tegen te houden is of terug te draaien is, maar een gelukkige ontwikkeling kan ik het niet vinden. Was ik vroeger een tamelijk trouwe luisteraar van deze etherleergang, dat ben ik nu niet meer. Misschien geldt dit voor dorpsdominees meer dan voor stadsdominees, maar de meeste predikanten zijn dan toch altijd nog dorpsdominees. En daarmee had toch wel rekening gehouden kunnen worden.

Deze ontboezeming moest me eens van het hart. Dat neemt niet weg dat de bovengenoemde belangrijkheid van wat de N.C.R.V. op dit gebied doet, volop blijft staan. Gelukkig kunnen we ook lezen, behalve luisteren.

AMELINK

(vervolg op pag. 187)

J. Meulink

Het Vierde Formulier

Het vierde formulier

Via het geref. kerkblad voor Overijssel, Gelderland, Utrecht en Nrd.-Holland vernam ik, dat ds. H. Bouma nader is ingegaan op mijn stelling, dat een bepaalde opvatting over de vrijmaking, nl. dat deze was een zich naar art. 28 N.G.B. afscheiden van de valse kerk, een van de fundamentele waarheden van de vrijgemaakte kerken geworden is om zo als vierde formulier te fungeren.

In Opbouw van 20 juni had ik deze stelling gestaafd door uitspraken van ds. Lok en prof. Kamphuis en voorts van de part. syn. van Overijssel, de gen. syn. van Rotterdam en die van Amersfoort.

In een ingezonden stuk in bovengenoemd kerkblad wees br. C. J. Verkerk ook nog op een uitspraak van de classis Utrecht-Breukelen met betrekking tot Utrecht-C. Daar zijn overigens nog wel meer uitspraken van kerkelijke vergaderingen te vermelden.

Het artikel van ds. Bouma is door ds. L. Douw met instemming vrijwel in zijn geheel overgenomen in voornoemd kerkblad. Zoals in dat blad gebruikelijk werd mijn artikel niet opgenomen.

Omdat deze zaak nog al van belang is, lijkt het me goed nog eens na te gaan, waar het hier nu eigenlijk om gaat.

Twee getuigen

Ds. Bouma roept zelf ook twee getuigen op, nl. dr. Trimp en dr. Douma.

Dr. Trimp heeft nl., toen hij zijn nieuw beding lanceerde, geschreven, dat men geen last zal mogen ondervinden bij verschil van mening over de vraag hoe wij de synodaal gebonden kerken zullen kwalificeren, zolang men de ware kerk weet te vinden.

Dr. Douma is hem hierin bijgevalen in „Herinnering en Verwachting”.

Ds. Bouma is nu toch wel met twee bijzonder ongelukkige getuigen komen aandragen.

Dr. Trimp en dr. Douma stelden nl. niet hoe de situatie in onze kerken is, maar hoe deze naar hun opvatting behoort te zijn.

Dr. Trimp stelde dan ook een **nieuw** beding voor om te komen tot een verbetering van de situatie.

Deze getuigen zeggen dus niets over ons discussiepunt. Bovendien, wat is er van dat beding terecht gekomen?

Toen dr. Bremmer een prijzend woord richtte aan het adres van zijn collega, krabbelde deze direct terug. Het was duidelijk, dat de suggestie van dr. Trimp bij een bepaalde groep niet goed gevallen was. Het was niet „his master's voice” geweest.

Sindsdien hebben we van dat beding dan ook niets meer gehoord.

En dan de instemming van dr. Douma.

Dr. Bremmer, onverwoestbaar optimist als hij is, schreef naar aanleiding van de brochure Douma, dat deze in Hoogeveen de kans krijgt zijn brochure waar te maken, direct bij de opening als de dienaars G. Janssen en J. H. Veeffkind zich presenteren.

Nu die kans kreeg dr. Douma als rapporteur ten volle.

Heeft hij zijn brochure **waar** gemaakt?

Wat gebeurde er met de afgevaardigden van Noord-Holland?

Ze zijn de woestijn ingestuurd.

Dr. Douma, die **zegt** op te komen voor de vrijheid in beoordeling van de synodaal geref. kerken werkt mee aan het sanctionneren van een besluit van de generale synode van Amersfoort, die deze vrijheid juist aan ds. Schoep en anderen ontzegde.

Het gaat er niet om wat men **gezegd** heeft, maar wat men **gedaan** heeft.

Als ik niet gevaar liep van plagiaat te worden beschuldigd zou ik schrijven, dat er een „onaanvaardbare tegenstrijdigheid” is tussen de schrijver van „Herinnering en Verwachting” en het synodelid Douma.

Helaas, het gebeurt nog al eens, dat mensen, die in het gewone leven lammeren zijn, als synodelid verscheurende dieren zijn.

„Fungeren” als vierde formulier

Het belangrijkste in deze kwestie is echter wat de kerkelijke vergaderingen gedaan hebben en daar maakt ds. Bouma zich wel wat gemakkelijk van af.

Ds. Bouma schrijft, dat uit geen van de door mij genoemde uitspraken kan blijken, dat terecht door mij is gesteld, dat een kerkelijke vergadering met ronde woorden en met bindend gezag, immers met het gezag van een formulier van enigheid als fundamentele waarheid der kerk heeft uitgesproken, dat de vrijmaking was een zich naar art. 28 N.G.B. afscheiden van de valse kerk.

Daarin heeft ds. Bouma gelijk, maar dat was door mij ook niet gesteld.

Ds. Bouma moet toch wel wat meer „met goede voorzichtigheid onderscheiden”. Terecht wijst ds. Douw daarop, maar noch hij, noch ds. Bouma houden zich daaraan.

Ds. Bouma leest mijn stelling op de wijze, zoals prof. Kamphuis en velen met hem de Open Brief lezen, of wel mishandelen, nl. door er allerlei zaken bij in te interpreteren.

Dat is niet alleen maar een slechte manier van lezen, het is ook een ongeoorloofde zaak, buiten de kerk, maar ook in de kerk.

Zo wordt elke gedachtenwisseling een onmogelijke zaak.

Ds. Bouma had behoren in te gaan op wat ik **wel** geschreven heb.

Door mij was niet gesteld, dat een kerkelijke vergadering dit met ronde woorden, met bindend gezag enz. had uitgesproken, maar dat een bepaalde opvatting over art. 28 N.G.B. als vierde formulier **fungeert**.

Maar dat fungeren kan feitelijk ook plaats vinden zonder dat een kerkelijke vergadering dit met ronde woorden uitspreekt.

Was dat maar gebeurd!

Dat zou tenminste de eerlijkheid en de duidelijkheid ten goede zijn gekomen.

Het is steeds weer versluierd gebeurd, mahr het was vrijwel altijd de achtergrond van waaruit men handelde, al is het mogelijk, dat niet alle synodeleden dat volkomen beseft hebben.

Wanneer b.v. kerkelijke vergaderingen bij herhaling uitspraken, dat de O.B. ingaat tegen de kerkelijke uitspraak, dat de vrijmaking naar art. 28 N.G.B. is geschied, dan kan dat niet anders bedoelen dan dat vrijmaking was een zich afscheiden van de valse kerk. **Dat** is nl. het punt van verschil.

Neem ook de uitspraak tegen ds. v. d. Schaft.

Nergens staat ronduit, dat ds. v. d. Schaft afzettingswaardig was, omdat hij niet wil belijden, dat vrijmaken was een zich naar art. 28 afscheiden van de valse kerk.

Maar het was wel de achtergrond van deze zaak.

Dat blijkt wel uit de toedracht.

Waarom moest Jer. 16, waarin sprake is van de uittocht uit Egypte eraan te pas komen?

Dat was toch niet om zo maar eens voor de stichtelijkheid een tekst te citeren?

Ds. Bouma weet toch ook wel hoe jarenlang vele predikanten over deze uittocht uit Egypte gepreekt hebben in verband met de vrijmaking?

Ds. Bouma weet toch ook, dat men nu al ongeveer 20 jaar lang bezig is vanuit deze achtergrond de vrijgemaakte kerken te verwoesten?

Jarenlang al heeft men hen, die de synodale kerken niet zagen als valse kerken achtervolgd o.m. met de uittocht uit Egypte.

In de besluiten van kerkelijke vergaderingen speelt het op de achtergrond steeds mee, maar inderdaad met ronde woorden wordt het nooit gezegd.

Ds. Douw schrijft in het kerkblad van 14 juni als hij ds. Bouma bijvalt o.m.: „daarbij zullen we niet vergeten dat de (kerk)geschiedenis sinds 1944 verder gegaan is.”

Dat is helaas juist. Steeds sterker is de drang geworden tegen hen, die dat vierde formulier niet wensen.

Het begon haast ongemerkt. Zo langzamerhand uit de pers weren, niet meer op tal zeten enz. Maar de geschiedenis is voortgegaan en thans worden op grote schaal kerken gescheurd.

De besluiten van de laatste synodes laten zien, dat het vierde formulier thans volop functioneert, al staat het niet geboekt als vierde formulier.

Dat gebeurde in 1944 trouwens ook niet.

Ik neem aan, dat ds. Bouma het volkomen te goeder trouw deed, maar hij heeft het punt van discussie verlegd naar de vraag, of er een duidelijke, officiële bindende synode-uitspraak is.

Die uitspraak is er niet.

Niettemin, het vierde formulier werkt.

Keihard en onbarmhartig.

Geen formalistisch betoog kan dat uitwissen.

Barmhartigheid

Ook aan het slot van zijn artikel geeft ds. Bouma blijk, dat hij mij niet helemaal begrepen heeft. Ik dacht nog wel, dat ik mij zo eenvoudig, ja simpel had uitgedrukt.

Mijn vraag was, waarom geen enkele kerkelijke vergadering uitsprak dat de door mij en vele anderen aangehangen opvatting niet in strijd is met Schrift en belijdenis.

Nu maakt ds. Bouma daarvan: waarom valt geen enkele kerkelijke vergadering mij bij. Hij zelf heeft geen behoefte aan een schouderklopje en een kerkelijke vergadering is daartoe ook niet geroepen.

Mijn vraag was echter geen verzoek om bijval, maar om hulp in gewetensnood. Het is toch een eenvoudige zaak om, wanneer iemand dat vraagt te zeggen: br. ge vergist u, uw opvatting, hoewel niet de onze, is volkomen aanvaardbaar.

Erger is, dat ds. Bouma deze zaak op zo formele wijze tracht af te doen. Afgezien nu van het feit, dat het formeel ook niet klopt.

Zelfs wanneer het misverstand geheel aan onze kant is, heeft men dan niet de roeping hulp te bieden?

Moet een kerkelijke vergadering daar niet het uiterste voor doen?

Zou ook een kerkelijke vergadering niet iets moeten tonen van de barmhartigheid van de Koning der Kerk?

Toen ik dit betoog van ds. Bouma las, dacht ik aan wat Jezus vertelt over de herder die het verloren schaap gaat opzoeken.

Had die herder niet moeten zeggen: het is de stomme schuld van dat eigenzinnige schaap. Ik heb niet de roeping heel mijn trouwe kudde te verlaten en dat dwalend schaap te zoeken.

Formeel is het misschien wel een goed verhaal.

Het klinkt in elk geval goed vrijgemaakt.

Maar, ds. Bouma zal het met mij eens zijn, er deugt niets van.

Het is merkwaardig, dat het vele praten over de ware en valse kerk zo vaak verleidt tot kil formalisme.

Dan verliezen we gemakkelijk het vergaderingswerk van de Opperherder uit het oog.

Dan werpen we elkaar zelfs al uit de kerk wegens verschil in uitleg van art. 28 N.G.B.

HULPBEHOEVENDE STUDENTEN

Na de laatste verantwoording van ingekomen giften zijn diverse zendingen voor dit doel binnengekomen. Dat ze niet verantwoord werden vond zijn oorzaak in mijn afwezigheid. Ze zijn echter alle doorgezonden en... bijna tot de laatste cent besteed. En de Kamper broeders, die deze kas beheren zitten op de bodem. Reeds moesten we geld lenen. Mag ik, teruggekeerd, hersteld en Gode zij dank weer aan het werk, weer eens voor deze studenten aan de bel trekken? U helpt toch weer? Liefst door storting of overschrijving op mijn giro 903391 t.n.v. G. Visee, Vloedijk 113, Kampen.

Néem uw handschrift en schrijf haastig. Bij voorbaat hartelijk dank!

G. Visee

D. W. L. MILO

Christelijke en maatschappelijke deugden

Inleiding

De term „christelijke en maatschappelijke deugden” is bekend uit de Schoolwet van 1857, welke op naam staat van minister Mr. J. J. L. van der Bruggen van Nijmegen. De openbare school, zo stelde die wet, moest de leerlingen opvoeden tot alle „christelijke en maatschappelijke deugden”. Niet minder dan dat. Onze groot- en overgrootouders hebben figuurlijk op de grond gespuwd, wanneer deze woorden werden uitgesproken. De clause van v.d. Bruggen is scherper shibboleth geweest dan de latere Open Brief.

De openbare school zou tot deugden opvoeden? Laat maar, zeiden onze voorouders. De staatsschool zou kennis hebben aan christendom? De overheid wist daar niets van af. Trouwens als de overheidsscholen zich aan christelijke opvoeding waagden, zou de overheid niet neutraal staan tegenover de gezindten; en dat was juist hetgeen de overheid zich na de grondwetsherziening van 1848 tot een plicht rekende! Zo, die overheidsscholen zouden onze kinderen maatschappelijke en christelijke deugden bijbrengen? Dat deden onze voorouders liever zelf.

Maar in hun streven om te komen tot bijzonder christelijk onderwijs, welk streven belichaamd werd in de persoon van G. Groen van Prinsterer, nam de gewraakte clause van v. d. Bruggen hun alle wind uit de zeilen. Dat wel. Want als de openbare scholen godsdienstonderwijs zouden geven, waartoe zouden dan nog bijzondere christelijke scholen nodig zijn?

U begrijpt dat het hier om zaken ging van hoge waarde; en dat verschil van inzicht het uiteengaan van broeders kon betekenen — ja felle broederstrijd kon ontketenen. Want hier kwam nog iets bij. Met de aanvaarding van de Schoolwet-1857 was de door Groen zo begeerde subsidie voor bijzondere scholen verkeken. Dit onrecht heeft tot 1919 geduurd: dat onze vaders zowel hun eigen christelijke scholen bekostigden, als ook, via de belasting, hun portie meebetaalden aan het openbare onderwijs!

En vraagt u nu, wie de snoodaard was die het christelijk onderwijs zo lang scheen tegen te houden; die Groen de voet scheen dwars te zetten; die aansprakelijk staat voor het barre onrecht, dat onze vaders dubbel moesten betalen voor christelijk onderwijs — dan komt u terecht bij mr. J. J. L. v. d. Bruggen, eens de boezemvriend van Groen van Prinsterer, die evenals hij gruwde van de afval in ons land, die evenals hij brandde van ijver tot christianisering van het onderwijs, die evenals hij zijn volle en rijke persoonlijkheid inzette om een daad van positief christendom te stellen.

Het karakter van De Klokkenberg

Het is mij in mijn jongensjaren vergund geweest, als gast te verkeren in de kring van de Klokkenberg te Nijmegen. Deze bekende school is de eerste christelijke school van Nederland en bevat een kleuterschool, een lagere school, een kweekschool, en hieraan zijn later een Uloschool en een meisjesschool toegevoegd, met internaten. Deze eerste christelijke school is de schepping geweest van v. d. Bruggen. Zij was zijn troetelkind. De man, die als een groot tegenstander van ons christelijk onderwijs de geschiedenis inging, heeft in werkelijkheid getoond gans anders te zijn dan men hem tekende.

Speciaal het internaat van de kweekschool en het huis van een der directeurs stond

enkele jaren voor mij open. De bezoeken op „de Klok” hebben diepe indruk op mij gemaakt. Het waren goede jaren van opbouwende gesprekken, christelijke bejegening, hoge normen. Al stond ik aanvankelijk zeer gereserveerd, gewaarschuwd als ik was dat ik in „ethische kringen” kwam, eerlijk luisteren en oordelen wonden mij steeds meer voor het leefklimaat van „de Klokkenberg”. Ik kwam steeds meer tot de overtuiging: dat de historische sfeer van praktisch beleefd christendom zeker niet minder bestaansrecht heeft dan de strakbelijnde confessionele kuyperiaanse bagage, welke ik meetorstte.

Die sfeer werd bepaald door mensen en gebruiken, door inzichten en door daden. Onder de mensen kwam je een oude ds Pierson tegen, wiens naam al herinnerde aan het Réveil; een oude ds Gerritsen, broer van de voormalige hofprediker; de oude P. Oosterlee, wiens werkkamer later door zijn weduwe in statu quo werd bewaard; ook diverse oudere en jongere figuren uit de onderwijswereld, die op de duur een zekere rol in ons land zijn gaan spelen.

De inzichten waren kort samen te vatten met: „ieder, die de naam des Heren noemt, sta af van ongerechtigheid”, of ook: „toon mij uw geloof uit uw werken”. De daden moesten kloppen op de belijdenis. Leer en leven behoorden in elkaars verlengde te liggen. Niet maar „Heere, Heere” zeggen, maar dóen de wil des Vaders. Geen vrijblijvende discussies over belijdenispunten — maar elkaar terechtwijzen uit de Schrift met de geest der zachtmoedigheid. Men had er een gruwelijke hekel aan huichelen en bedriegen: dit waren zonden, waarvoor men op de duur de school moest verlaten. Mooi-praten werd argwanend aangehoord. Van speciale bekeeringsgeschiedenissen had men een afkeer, wanneer die bekeering niet krachtadig werd belééfd.

De band tussen leraars en leerlingen was bijzonder vooruitstrevend. Men ging als vrienden met elkaar om. Er was soms weinig leeftijdsverschil. Er was meer ontzag dan gezag. Wie de vriendschappelijke verhouding niet waard bleek te zijn kreeg een proeftijd; desnodig ontslag. Er waren beurzen, er waren veel bijdragen, men kon zijn leerlingen met zorg kiezen en desnoods vervangen. Er werd dan ook niet alleen onderwijsmateriaal ingestampt — maar de persoonlijke vorming van aanstaande onderwijzers, hun karakter, betrouwbaarheid, fantasie en incassevermogen kregen grote aandacht.

Terwijl enerzijds het internaat deed denken aan een Engelse kostschool, door zijn goede tucht, ordelijk dagprogramma, controle en hulp bij studie, gaf de leiding anderzijds grote individuele vrijheid en ontwikkelingskansen. Het schoolhoofd was niet de man, die de roosters opstelde en de salarissen uitbetaalde — maar meer de vader van het gezin, die persoonlijk het godsdienstonderwijs gaf. Er was geen algemeen gangbare mening, maar er werd geluisterd naar amendementen op elk standpunt. Niemand wist precies hoe het „hoorde” — maar wel vonden ze samen uit, wat de Heere wilde dat er gebeuren zou. Het gebrek aan confessionele belijndheid werd ruimschoots goed gemaakt door een blijmoedig christendom, dat dagelijks zijn licht ontstak aan het Licht der wereld, en dit licht vriendelijk liet branden in een duistere wereld.

Levenswerk van v. d. Bruggen

Bij het speuren naar de aard en herkomst van deze speciale Klokkenberg-sfeer kwam ik

steeds de naam van v. d. Bruggen tegen. Een naam, die besmet was met de gehate term „christelijke en maatschappelijke deugden”; die mij getekend was als de grote tegenstander van het christelijk onderwijs. Begrijpt u, dat deze man mij ging intrigeren? Want wát was nu waar: zijn tegenstand tegen het christelijk onderwijs — of de christelijke aard van zijn school, die zijn oogappel was?

En, afgezien van de vraag naar de waarheid, deze man scheen nog steeds te léven in Nijmegen. Dagelijks fietste ik vier maal door de van der Bruggenstraat. Zijn boeken lagen gewoon in de etalage van Ten Hoedt. Zijn Bijbelverklaringen dwongen je tot dagelijks nadenken. Want ze wierpen heilige huisjes om, die vandaag in onze kerken nog krampachtig gerestaureerd worden. Overall achter de schermen werkte Van der Bruggen: zijn boeken werden gelezen, zijn woorden doorgegeven alsof ze gisteren waren uitgesproken, zijn gedachten trouw uitgewerkt.

Al deze dingen onderging ik als een verbijsterende voorjaarsstorm, in jaren waarin een jongmens wijd open staat voor alles wat goed en betrouwbaar en eerlijk en blijvend en liefelijk en welluidend en naar-de-Schriften is. Dát in de jaren, waarin walging was ontstaan om het wijsneuzig-rationalistisch geredeneer in onze jongelingsverenigingen, die bij meerderheid van stemmen uitmaakten of er roofdieren in het paradijs zijn geweest, die beter de confessie en de kerkenorde kenden dan de Bijbel, en die — als de Bijbel gebruikt werd — slagvaardig waren met teksten, maar er zelf niet door werden getroffen. En dat mede in de jaren, waarin het geritsel van de Geest in de Gereformeerde Kerken werd gehoord: door monden als van ds De Graaf, ds Zuidema en ds Veenhof.

Inderdaad, v. d. Bruggen is zijn tijd een eeuw vooruit geweest. Hij schreef al over de rustdag (die voor de mens is — en niet omgekeerd) op een wijze, als Opbouw pas enkele jaren geleden aandurfde. Bij hem miste je dogmatische belijndheid. Maar je werd wel getroffen door een activerende exegese, waarbij de Bijbel zelf Gods Woord verklaarde, zonder enig vooroordeel van de schrijver. Elk woord, elk Woord, bleek een elektrische lading te bezitten: je deed er niets mee, maar het deed wat met jou! Zijn werk ademde — dacht ik vaak — op hoger niveau dan wanneer je met beide voeten stond op het fundament van kuyperiaanse zekerheden; een plaveisel overigens, dat ons zwaar op de maag kon liggen. Trouwens, die laatste zekerheden hebben uitgediend; maar de geschriften van v. d. Bruggen zijn nog zeer lezenswaard.

Zo rijpte de vraag: was deze v.d. Bruggen, de man van de christelijke en maatschappelijke deugden, door onze mensen wel eerlijk beoordeeld? Had deze zuivere christen het christelijk onderwijs bij zijn geboorte getracht te wurgen? Kon hier ook een oordeel zijn uitgesproken over iemand, die alleen maar gefaald had? Of... die alleen maar verkeerd begrepen was? Of...?

En nu kwam de ergste vraag. Kon het ook zijn, dat v.d. Bruggen geofferd was ten behoeve van een schoon en vroom ideaal? Lach niet: er worden wel vaker mensenoffers gebracht aan afgoden. Tot op de huidige dag. Kijk maar om u heen.

Wie eerlijk tracht iets van dit facet uit de schoolstrijd te verstaan, moet ermee rekening houden dat bekwaame en integere figuren als

P. Oosterlee en J. J. R. Schmal het volledig voor de eer van v. d. Bruggen hebben opgenomen. Hoor en wederhoor is toch toegestaan, is toch noodzakelijk, is toch christelijk?

En dan was er nog een factor. Minister v. d. Bruggen is na de breuk met Groen veroordeeld, verguisd, afgeschreven, uitgefloten, van zijn Klokkenberg-school verdreven, en als balling ellendig gestorven. Die bejegening — niet christelijk, niet maatschappelijk, niet deugdelijk — kan toch nooit voor God bestaan? Al zou zijn theorie ergens gefaald hebben, in zijn praktijk bewees deze man een oprecht christen te zijn, die de Heere diende met heel zijn scherpe verstand, met heel zijn warme hart en met al zijn vele krachten. Mijn sympathie voor hem werd sterker, naarmate ik bemerkte, dat deze man om den gelove is vervolgd.

Zullen we daar een volgend maal op ingaan?

(Vervolg van pag. 184)

voor: „In de tweede plaats stippelde de synode de volgende gedragslijn uit...” Nu weet u, dat wij eenvoudig bezwaar móésten maken tegen de ons geboden termijn van voorbereiding van maximaal tweemaal 24 uur. Maar op ons bezwaar reageerde een der scribae met de opmerking, dat de synode ons kon „citeren”. U begrijpt, hoe hachelijk de zaak stond. Aan de pers was reeds medegedeeld, dat uiterlijk donderdagavond de behandeling zou plaats vinden. Wat moest men nu?

K.: Maar u hebt toch uitstel gekregen?

M.: Ja, gelukkig wel. Maar dat had weer zijn consequenties. Nog voordat ons verweer had plaats gevonden, schreef de rapporteur in een driestar die zou verschijnen in „De Reformatie” van 6 september: „De lectoren kregen voldoende spreektijd toegewezen”. En verder: „Deze gedragslijn is uniek voor onze synodale vergaderingen sinds de Vrijmaking. Zij is geboren uit de behoefte om aan alle kanten recht te doen en daarbij de personen niet te laten verdwijnen achter de papieren.” De rapporteur had dus nog niets geleerd. De synode had immers zonder meer bepaald dat de zaak binnen twee dagen zou worden afgehandeld. Had de synode zich te voren vergewist, of de Here aan lectoren de gezondheid gaf om op die tijd te verschijnen, gereed tot verweer? Zonder acht te slaan op het voorbehoud van Jacobus berichtte de synode aan de pers, dat „de behandeling uiterlijk donderdagavond 28 augustus 1969 plaats vindt”. Nu schrijft de rapporteur alvast te voren: tijd genoeg voor lectoren. Maar zelf begon hij de verdediging van het rapport met de opmerking, dat men wel niet zou verwachten, dat hij aanstonds op al de punten binnen de hem toegemeten tijd zou kunnen ingaan. Hij wilde wel, maar...

K.: Maar u bent nog niet ingegaan op het feit, dat u die dinsdag het laatste woord hebt gekregen. Dat was u eerst niet toegezegd.

M.: Inderdaad. Dat stond de preases mij die avond toe. Maar vindt u dit: het laatste woord, als de volgende dag wel de rapporteur mag antwoorden aan synodeleden, maar niet een der lectoren! Wie heeft er dan het laatste woord?

K.: Maar wist de synode wel, dat u er prijs op stelde aan alle synodeleden antwoord te geven op eventuele vragen?

M.: U hebt gehoord dat ik dit nog eens expres in mijn „laatste woord” aan de synode in de vorm van een verzoek heb gezegd. Maar er is meer. De synode Amersfoort-West heeft destijds, omdat ook die synode al niet de tijd had om rustig de zaak der lectoren te onderzoeken, ons voorgesteld, dat een commissie ons zou „horen”, en dat daarna de hele synode vonnis zou vellen. Dit hebben wij geweigerd! Ieder synodelid moet voluit de gelegenheid hebben om tot volle zekerheid te komen omtrent het gedrag der lectoren. Op de laatste vragen in dezen kan geen commissie of rapporteur in de plaats der lectoren antwoord geven. En ieder synodelid brengt afzonderlijk zijn stem uit. En wat voor indruk hebt u van die woensdag?

K.: Verschillende sprekers wilden graag antwoord van u hebben. Zij deden trouwens toch ook een beroep op de lectoren.

M.: Daarover wil ik u nog graag iets voorlezen uit „De Reformatie” van 13 september: „de predikanten ds. C. J. Breen en ds. D. van

Houdt deden een even indringend als bewogen beroep op de lectoren... om hun ongelijk in te zien. Deze twee „militante” figuren spraken op ingetogen wijze naar het hart van de gehele vergadering. Hier was geen fanatisme, maar hier werd op broeders een christelijk appèl gedaan”. Met het oordeel van J.D., die dit schrijft, stem ik gaarne in, ten volle. Maar kunt u mij verklaren, hoe dan de synode — als deze broeders spraken naar het hart van de gehele vergadering! — in comité-generaal het voorstel van diezelfde ds. Breen om mij de gelegenheid te geven op dit appèl te antwoorden **verwierp**? Ja, u hoort het goed: **verwierp**! Het laatste woord was aan de rapporteur, om het rapport te verdedigen, nadat het op het voornaamste punt door lectoren was weerlegd, **onomstotelijk weerlegd**! Dat geeft de rapporteur zelf ook toe in „De Reformatie”: „Dr. Mulder stelde met grote nadruk, dat door het attestenbesluit de studenten in Kampen **ongelijk** (vet-gedrukte van J.D.!) behandeld werden. Daarin had hij gelijk.” Ziezo, dat is duidelijk. En in het rapport staat, dat men er naar streefde ongelijkheid te voorkomen, en dat men „zo toch moeilijk... van de gruwel van tweeërlei weegsteen” kan spreken, zoals dr. Mulder doet”.

K.: Maar als u het rapport toch hebt weerlegd, dan...

M.: Niet te snel concluderen, broeder. Het rapport is op dit punt dan wel weerlegd, maar dan komt er gloednieuw een andere argumentatie, voor het eerst op die dinsdagavond te berde gebracht, heus voor het eerst, en thans in „De Reformatie” wereldkundig gemaakt: „Elke ongelijke behandeling is n.l. nog geen meten met twee maten”. Tegen dit geheel nieuwe argument mag je dan aanstonds je verweer gaan voeren. En bedenkt u dan daarbij even, wat ik al zei: „dat de lectoren voldoende spreektijd kregen toegewezen” en dat dit alles geschiedde „om recht te doen aan alle kanten” volgens een „unieke gedragslijn voor onze synodale vergaderingen sinds de Vrijmaking”.

K.: Komen we thans eigenlijk niet tot de kern van de zaak? Die procedure-kwestie is wel van groot belang in verband met een al of niet rechtvaardige bejegening van aangeklaagden maar ten aanzien van de kerkelijke crisis is het van betekenis, of er door deze plotselinge zwenking van de rapporteur iets wezenlijk nieuws gekomen is. En of in dit licht bezien, 2 jaren na het ontwerpen van het attestenbesluit, blijkt dat van „meten met twee maten” toch geen sprake was.

M.: Daarover graag een volgende keer. Nu reeds dit: de synode van Amersfoort-West oordeelde zo niet. En... ook de rapporteur, dunkt me, zelf niet! Maar, hebt u een weekje geduld?

MULDER

Nader bericht inzake brochure over redactiebeleid van „De Reformatie” in de jaren 1952-1956

Daar de door mij geschreven tekst inmiddels door de mede-redacteuren van destijds de proff. Jager en Veenhof is gecorrigeerd, kon door mij de opdracht aan de drukker worden verstrekt. Deze zegde mij toe, dat de verschijning binnen vier weken kan worden tegemoetgezien.

De brochure zal een omvang hebben van 64 pagina's tekst, met inbegrip van de documentatie. De prijs zal bedragen f 5,— per exemplaar, inclusief B.T.W., franco toegezonden, na storting of overschrijving van dit bedrag op postrekening no. 50440 ten name van

P. Groen. In dit bedrag is begrepen een afdracht voor de reeds jaren lopende PIDA PAN-actie van de Vrijgemaakte Gereformeerde Kerk op Curaçao, voor de armsten van dit eiland. De netto opbrengst van deze uitgave zal, na aftrek van de aan de uitgave verbonden kosten, geheel voor dit werk worden afgedragen. Pida Pan betekent in het Papiamentoe „een stuk brood”, waarbij men moet denken aan de woorden van de Heiland tot zijn discipelen: „Geefte gij hun te eten”. (Matth. 14 : 16b).

Hoewel ik in verband met een verblijf van een aantal weken in de Verenigde Staten en de Nederlandse Antillen, na medio oktober afwezig zal zijn, zijn de nodige maatregelen getroffen om een voltte verzending van de brochure direct na de verschijning te waarborgen. De verschijning zal t.z.t. ook nog door een advertentie in enige bladen worden aangekondigd.

P. Groen

INGEZONDEN

Nationaal Bureau
voor Reclassering
Nieuwe Schoolstraat 87
's - Gravenhage

DIE VAGE RECLASSERING

Reclassering is voor de Nederlandse burger over het algemeen een vaag begrip. Het gaat mank aan duidelijkheid. Iedereen veronderstelt dat de reclassering zich bezig houdt met mensen die „zitten” of hebben „gezet”. Veel verder reikt de kennis meestal niet. Dat is geen wonder want een reclassent kun je alleen maar worden wanneer je wegens een bij de wet omschreven misdrijf met de justitie in aanraking bent gekomen. Degene die zo'n moeilijke periode heeft meegemaakt wil daar later liever niet meer aan worden herinnerd. Zolang hij nog onder toezicht van een van de 27 reclasseringsinstellingen staat heeft hij helemaal geen behoefte met zijn narigheid in het openbaar te treden. Vandaar dat dit werk zo in het verborgene geschiedt en een actie ten behoeve van de reclassering de mensen veel minder aanspreekt dan een Rode Kruis-, een reuma-, of een t.b.c.-actie. Dat zijn concrete zaken en de mensen kunnen weten waar het geld dat zij geven voor wordt gebruikt.

Ook om een tweede reden spreekt de reclassering weinig aan: De meeste mensen weten dat het werk van de reclassering door de overheid moet worden gesubsidieerd. Als ze het niet weten vinden ze dikwijls dat het zou moeten gebeuren. In feite gebeurt het ook zo, maar dat is in vergelijking met veel andere werkzaamheden op het gebied van maatschappelijk werk of geestelijke volksgezondheid niets bijzonders. Met de zwakzinnigenzorg is het bijv. net zo. De overheid subsidieert voor een groot deel de exploitatie van inrichtingen, scholen, enz. maar het particulier initiatief zal toch altijd nog moeten zorgen dat het geld voor bepaalde projecten via collecten, loterijen of iets van dien aard, binnen moet komen.

Nu is het aanwijzen van concrete projecten op het gebied van de reclassering moeilijker dan op enig ander gebied omdat het geld wat bij de jaarlijkse collecte binnenkomt wordt verdeeld onder de reclasseringsinstellingen die er naar goedgevoelen mee kunnen handelen. De ene instelling zal er bijv. een wetenschappelijk onderzoek van laten instellen, de andere zal het gebruiken daar waar de Bijstandswet en het ministerie van justitie het af laten weten, weer een andere instelling zal het besteden aan het organiseren van feestelijke bijeenkomsten in gevangnissen en Huizen van Bewaring, bijv. met kerstmis of pasen. Nog weer een ander heeft het nodig om de exploitatie van zijn instelling kloppend te maken. De grote afdelingsbureaus die afgezien van de reclasseringsambtenaren, administratief zo geoutilleerd moeten zijn dat het werk van genoemde ambtenaren verwerkt kan worden.

Wat doen die reclasseringsambtenaren?

De bijna vijfhonderd reclasseringsambtenaren in dienst van particuliere instellingen brengen per jaar ongeveer 12.000 voorlichtingsrapporten uit aan de justitie. Permanent hebben ongeveer 20.000 voorwaardelijk veroordeelden (de grootste groep!), voorwaardelijk in vrijheid gestelden en ex-gedetineerden contact met reclasseringsinstellingen.

De voorwaardelijk veroordeelden hebben van de rechter wel een straf opgelegd gekregen (bijv. drie maanden gevangenisstraf) maar hoeven die pas te ondergaan wanneer zij in de tijd van de ondertoezichtstelling weer met de justitie in aanraking komen. Hun wacht dan een eventueel nieuwe straf en de eventuele tenuitvoerlegging van een voorwaardelijke straf die bij vonnis van een vorige gelegenheid is opgelegd.

Iedere reclasseringsambtenaar heeft gemiddeld 75 tot 80 mensen waarmee hij zich bezig houdt. Een kind begrijpt dat dit er veel te veel zijn voor intensief contact. Daarom is het zo belangrijk dat aan dit onderdeel van het maatschappelijk werk op de sociale academies veel aandacht wordt geschonken opdat meer leerlingen van sociale academies zich gaan specialiseren in dit specifiek maatschappelijk werk. Dan ook pas zal het mogelijk zijn dat de reclasseringsambtenaar het grootste deel van zijn tijd zal kunnen geven aan de directe, praktische hulpverlening in plaats van zoals nu dikwijls het grootste deel van zijn tijd te moeten besteden aan het neerschrijven van zijn ervaringen met de reclassent, de zgn. rapportage, vergaderen enz. Dit is gebleken uit het rapport Onderzoek organisatie reclassering.

Wat verwacht de reclassent van de reclassering?

Een onderzoek daarnaar is nog nooit ingesteld, maar dikwijls blijkt dat vooral onderdak en werk op het moment waarop hij hetzij voorwaardelijk is veroordeeld, hetzij zijn detentie beëindigt, belangrijk is. In veel gevallen lukt het de reclasseringsambtenaar om

voor werk en/of huisvesting te zorgen. Daarnaast probeert de reclassering de veroordeelde te helpen zijn plaats te hervinden in gezin en/of werkring, hem te helpen bij het verwezenlijken van emigratie-plannen enz. Deze vorm van hulpverlening vraagt veelvuldig persoonlijk contact door middel van bezoeken en gesprekken.

RECTIFICATIE

In het vorige nummer van Opbouw publiceerden we een circulaire van verontruste broeders in de Geref. Kerken (syn.) met de namen van de ondertekenaars. Dat laatste behoeft verbetering, die hierbij wordt aangebracht: de namen betreffen de personen aan wie de uitnodiging voor de in de circulaire genoemde samenkomst werd verzonden. Bijzonder veel verschil maakt het niet. Maar men neme er toch a.u.b. goede nota van.

G. Visee

De conferentie van 10 en 11 oktober a.s. op de Ernst Sillemhoeve te Lage Vuurse

Voor zover ons de adressen bekend zijn is thans aan alle kerkeraden van buiten het verband staande kerken een uitnodiging verzonden voor deelname aan deze conferentie.

Mochten er kerken zijn die deze op 30 september a.s. nog niet hebben ontvangen, dan gelieven ze zich in verbinding te stellen met W. Zwarts, Eikenlaan 9, Nuenen. Tel. 04993-2002.

Ook belangstellenden kunnen zich tot hem wenden met het verzoek een plaats voor hen te reserveren. De kosten zullen ongeveer f 30,— per persoon bedragen. Aanmelding dient te geschieden vóór 3 oktober a.s.

KERKNIEUWS

BEROEPEN: te Amstelveen: ds. H. J. v. d. Kwast te Haarlemmermeer; te Haarlem-B: ds. T. J. Keegstra te Ermelo; te Bodegraven en Alphen a/d Rijn: ds. P. Deddens te Rozenburg; te Urk-B: en Nagele (in combinatie): ds. J. Strating te Hattem.

AANGENOMEN: naar Capelle a/d IJssel: ds. T. Dekker te Goes.

BEDANKT: voor Nijkerk en Noordbergum: ds. B. de Vos te Ten Boer; voor Ommen en Bunschoten-Spankenburg: ds. J. C. Post te Pieterburen; voor Sliedrecht: ds. C. P. Plooy te Heemstede.

DS. P. SCHELLING — Zondag 14 september jl. nam ds. P. Schelling afscheid van zijn gemeente te Wetsinge-Sauwerd. Hij preekte bij die gelegenheid over Openbaring 22 : 8-11.

DEN HELDER — Het Nederlands Dagblad (Gereformeerd Gezinsblad) publiceerde het volgende bericht: Naar wij vernemen heeft ds. H. Smit te Den Helder, samen met één diaken zondag (14 september) jl. afzonderlijke diensten gehouden. Ds. Smit kon zich niet verenigen met de besluiten van de G.S. van Hoogeveen en deelde mede met zijn bezwaren niet naar de classis te gaan, doch aan te sturen op aansluiting bij de buiten-het-verband-staande classis. De kerkeraad volgde op een diaken na, ds. Smit niet. Ongeveer eenderde deel van de gemeente heeft zich achter ds. Smit geschaard.

G.S. HOOGEVEEN — In de vergader-periode van dinsdag 16 tot donderdag 18 september jl. handelde de synode eerst over de zaak prof. dr. H. J. Jager en prof. C. Veenhof. Zij sprak uit dat beide hoogleraren, zolang zij de door Amersfoort-West geëiste genoegdoening inzake trouw aan, resp. bescherming van de leer en trouw aan de orde der kerken niet hebben gegeven, geen recht meer hebben naar art. 10 van het Reglement voor de Theologische Hogeschool als lid met raadgevende stem zitting te hebben in de Senaat van de Hogeschool. Na afwijzing van een tweetal bezwaarschriften over de hantering van het attestensluit (van kand. P. Dekker en ds. A. H. Reitsema) behandelde de synode de aanklacht van de kerk van Maassluis tegen een artikel van prof. Kamphuis in „De Reformatie” van 13 mei 1967, waarin hij, i.v.m. het feit dat enkele kerken in Noord-Holland verklaarden zich niet meer op de toen zittende generale synode vertegenwoordigd te achten, opriep achter deze kerkeraden vandaan te gaan om op de gereformeerde weg te blijven. Na brede discussie was de synode van oordeel,

„dat prof. J. Kamphuis, terecht en op tijd de gelovigen aanspoorde te blijven op de gereformeerde weg

en nimmer heeft ontkend dat de gelovigen in de door hem, in zijn artikel van 13 mei 1967 bedoelde kerken, de roeping hadden hun ontrouwe ambtsdragers te vermanen over hun kerkontbindende uitspraken, voordat zij van hen weten zoals in die kerken ook metterdaad is geschied;

dat evenwel de misverstanden, die blijkbaar zijn ontstaan, het oordeel van dept.-curatoren wettigen, dat „prof. K. wellicht beter had gedaan, indien hij eerst bedoelde gemeentelieden had opgewekt, zich met hun ernstige bezwaren tot hun kerkeraden te wenden, opdat deze nog eens voor een keuze zouden worden gesteld.”

Na de behandeling van een bezwaarschrift, werd de synode verdaagd tot dinsdag 7 oktober a.s.

De God van het verbond schonk ons een vierde dochter, zusje van Beppe, Truusje, Jacqueline.

We gaven haar de namen

MARIA HENRIËTTE (Marriët)

H. Schuurman
E. J. Schuurman-van Aller

Creil N.O.P., 20 september 1969
Graaf Florislaan 35

VERSCHEENEN:

Ds. G. Viseé,

VERSTAAT PROF. KUITERT WAT HIJ LEEST?

De schrijver laat zien, dat de beweringen van Dr. Kuitert maar al te zeer op loze gronden en al te haastige conclusies berusten.

Prijs f 3,50.

Uitgave van:

FIRMA WESDIJK EN LIEBEEK
Singel 55 — BARENDRECHT — Postrekening nr. 216828

Keurig meisje (Ger.) 27 jaar,
wil graag met nette jongeman 30 tot 35 jaar

CORRESPONDEREN

Wie schrijft mij eens??

Brieven onder nummer 26969 bureau „Opbouw”, Slotlaan 220, Zeist.

Meisje, 27 jaar,
zoekt

KORRESPONDENTIEVRIEND

Brieven onder nr. 27969 bur. „Opbouw”, Slotlaan 220, Zeist.

Eind november verschijnt:

Drs. N. Scheps,

INTERVIEWS OVER 25 JAAR VRIJMAKING

Interviews met de predikanten D. van Dijk, W. G. de Vries, J. Faber, J. O. Mulder, H. Amelink, G. Janssen, D. Deddens, J. Douma, S. J. Popma, B. J. F. Schoep, J. H. Velema, met de professoren J. Kamphuis, J. R. v. d. Fliert, A. D. R. Polman, H. Dooyeweerd, C. W. Mönich en met de volgende overige personen K. C. v. Spronsen, Dr. P. Jasperse, Mevr. E. de Vries-Schilder, Dr. J. Meulink, P. Jongeling, H. Slings, Dr. G. Puchinger.

Prijs: Paperback f 6,90 + ged. porto f 0,40.

Uw bestelling wordt graag uitgevoerd door **Boekhandel „De Graafschap”,** Landstraat 19, Aalten, tel. 05437-2838

Om het kerk zijn

Over dit onderwerp hoopt ds. G. Janssen van Amsterdam in **Hattem** te komen spreken op **donderdag 2 oktober a.s.** om half acht in de Geref. Kerk, Achterstraat.

(Toestemming voor gebruik van het gebouw is bij de kerkeraad aangevraagd.)

Belangstellenden, ook uit naburige zusterkerken, zijn hartelijk welkom.

Gelegenheid tot bespreking.

Redactieleden :

Ds. H. AMELINK, Dr. J. BOSCH, P. GROEN, Prof. Dr. H. J. JAGER, Drs. J. G. VAN OORD, Dr. P. G. SMELIK, Prof. C. VEENHOF, Ds. G. VISEE

Adres van de Redactie :

Ds. H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.)

Geref. Persvereniging „Opbouw”:

adres secretaris en penningmeester :
Van Lynden van Sandenburglaan 16,
Utrecht. Telef. 030-711450. Giro 448367.

Administratie abonnementen :

Drukkerij Steenberg, Slotlaan 220, Zeist. Telef. 03404-12452

Abonnementprijs

f 15,— per jaar (bij vooruitbetaling)
Zeist. Giro 233117.

Advertentieprijs 20 ct. per mm
Familieberichten 15 ct. per mm

Prof. dr. H. Bouwman

GEREFORMEERD KERKRECHT, 2e onveranderde druk.

Bouwman's kerkrecht is in de loop der jaren een begrip geworden. Voor de hantering en bestudering van het Geref. kerkrecht is dit werk onontbeerlijk. Dit monumentale werk wordt uitgevoerd in 2 gebonden delen. Omvang 1343 pag. Prijs voor beide delen f 75,—. (De betaling kan ev. in termijnen geschieden.)

WOORD EN KERK

Theologische bijdragen van de hoogleraren van de theologische hogeschool van de Chr. Geref. Kerken in Nederland bij de herdenking van het 75-jarig bestaan van de hogeschool.

- prof. dr. B. J. Oosterhoff,
De daden des Heren gedenken
- prof. drs. J. P. Versteeg,
Is Adam in het Nieuwe Testament een „leermodel”?
- prof. J. Hovius,
Om de ware religie te onderhouden
- prof. dr. J. van Genderen,
Roeping en verkiezing
- prof. dr. W. H. Velema,
De kerk in de sociale ethiek
- prof. W. Kremer,
De gemeente in de ambtelijke theologie.

Omvang 178 pagina's. Prijs f 9,90

Boekhandel — Antiquariaat — Uitgeverij

TON BOLLAND

v/h H. A. van Bottenburg N.V.

Prinsengracht 493, Amsterdam, Telefoon 0 20 - 221921

OVER DE BEHANDELING VAN DE LECTOREN OP DE SYNODE VAN HOOGEVEEN

kunt u deze week uitvoerig lezen in het **WEEKBLAD KERKNIEUWS** onder redactie van W. C. F. Scheps en Drs. N. Scheps. Dit nummer is ook afzonderlijk verkrijgbaar à f 0,50 (alleen bij vooruitbetaling). U krijgt zolang de voorraad strekt dit nummer en nog andere nummers (herdenking van de Vrijmaking, jubileum van de Theol. Hogeschool van de Christ. Geref. Kerken) gratis als u zich per 1 oktober abonneert. Abonnementprijs f 4,35 per kwartaal.

Redactie en Administratie: Postbus 2100, tel. 070-838372. Postrekening 1534121.

Binnenkort verschijnt:

TROUW BLIJVEN

Woordelijk verslag van een toespraak van Ds. G. Janssen, Gereformeerd predikant te Amsterdam-W. met de daarop gevolgde discussie op 29 mei 1969 in de „Schalm” te Assen naar aanleiding van de situatie in de vrijgemaakte kerken na de uitspraak van de generale synode te Hoogeveen inzake Noord-Holland.

Bestellingen uitsluitend door storting van f 1,50 op giro-rekening 939928 t.n.v. K. G. van der Kamp, Cort van der Lindenstraat 13, ASSEN.